Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av framställningar angående pensioner eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar beträffande pensioner eller understöd att utgå dels från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock av affärsdrivande verks medel.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande proposition (nr 53) och motioner.

A. Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Justitiedepartementet.

1:o.

Arbetsledaren vid fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs John Nestor Gustavsson. I en den 26 januari 1945 dagtecknad proposition, nr 53, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att arbetsledaren vid fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs John Nestor Gustavsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår,

att Gustavsson är född den 27 februari 1876 och således 69 år gammal;

att han under tiden 4 oktober 1893—6 december 1897 innehaft fast anställning vid Livgardet till häst;

att han enligt egen uppgift under tiden 1 juli 1899—1 oktober 1902 varit anställd vid statens järnvägar såsom banbyggnadsarbetare;

att han den 1 januari 1933 erhållit anställning vid fångvården såsom vika-

rierande vaktkonstapel och sedan dess oavbrutet tjänstgjort såsom arbetsledare vid byggnadsarbeten m. m. vid olika fångvårdsanstalter, från och med den 15 april 1938 vid fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs;

att hans avlöning under anställningen vid fångvården uppgått lägst till 2 700 kronor för år och högst till det under senare tid utgående beloppet eller omkring 3 150 kronor för år;

att han beräknas lämna ifrågavarande anställning med utgången av juni månad 1945;

samt att fångvårdsstyrelsen lämnat Gustavsson de allra bästa vitsord och framhållit, att han med stort intresse och utmärkt kunnighet, särskilt i byggnadsfacket, fullgjort sina arbetsuppgifter, vilka stundom varit av avsevärd omfattning och förenade med betydande svårigheter, samt att avsevärda belopp sparats åt statsverket genom de byggnadsarbeten, som Gustavsson utfört med hjälp av fångarbetskraft.

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

II. Försvarsdepartementet.

2:o.

Förra rullföringsbiträdena, fanjunkaren i Jämtlands fältjägarregementes reserv Johannes Bengtsson, fanjunkaren i Bohusläns regementes reserv Gustaf Fabian Teofil Thunander och fanjunkaren i förutvarande Västmanlands regementes reserv Anders Hugo Lindgren, m. m. Under punkten 2 av förenämnda proposition nr 53 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att envar av förra rullföringsbiträdena, fanjunkaren i Jämtlands fältjägarregementes reserv Johannes Bengtsson, fanjunkaren i Bohusläns regementes reserv Gustaf Fabian Teofil Thunander och fanjunkaren i förutvarande Västmanlands regementes reserv Anders Hugo Lindgren må, Bengtsson, räknat från och med den 1 oktober 1944, samt Thunander och Lindgren från och med månaden näst efter den, varunder vederbörandes anställning i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension, Bengtsson och Lindgren å 1 200 kronor och Thunander å 1 128 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Bengtsson,*

att han är född den 25 maj 1881 och således 63 år gammal;

att han den 25 maj 1898 antogs till volontär vid Jämtlands fältjägarregemente;

att han den 18 januari 1902 befordrades till vicekorpral vid regementet, den 20 november 1902 till korpral och den 28 januari 1903 till distinktionskorpral, från vilken sistnämnda beställning han erhöll avsked den 3 augusti 1910;

att han den 7 oktober 1912 förordnades till distinktionskorpral i regementets reserv, där han den 19 december 1913 förordnades till sergeant och den 21 oktober 1924 till fanjunkare;

att han den 1 oktober 1922 förordnades till rullföringsbiträde vid Östersunds västra rullföringsområde nr 63, vilken befattning han innehade till utgången av december 1941;

att han därefter erhöll förordnande såsom expeditionsunderofficer i arvodesbefattning för tiden 1 januari 1942—30 september 1944;

att han såsom rullföringsbiträde under senare år — med undantag för tid, då han åtnjutit krigsavlöning — uppburit ett årligt arvode av 2 130 kronor jämte arvodestillägg å 1 080 kronor för år ävensom dyrtidstillägg;

att han på grund av sin förutnämnda arvodesbefattning uppburit arvode till belopp motsvarande lönen enligt militära avlöningsreglementet för löneklass UO 7 — dock med avdrag av ett lika stort belopp som summan av tjänste- och familjepensionsavdragen för beställningshavare på aktiv stat i nämnda löneställning — varjämte rörligt tillägg och kristillägg utgått å arvodet enligt samma grunder, som gälla för beställningshavare å aktiv stat;

att Bengtsson genom beslut den 28 april 1936 tillerkändes pension enligt 1912 års reservbefälsförordning med ett årligt belopp av 200 kronor att utgå från och med den 1 juni 1936 eller från och med månaden näst efter den, varunder han fyllde 55 år;

samt att pensionsförhöjningar utgått å pensionen enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280), varigenom sammanlagda beloppet av Bengtsson tillkommande pensionsförmåner för tid, varunder krigslön ej åtnjutits, uppgått till 456 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

beträffande *Thunander,*

att han är född den 9 februari 1882 och således 63 år gammal;

att han den 4 april 1901 antogs till volontär vid förutvarande Smålands grenadjärkår;

att han den 1 december 1902 förordnades till vicekorpral, den 21 oktober 1904 till korpral och den 21 december 1905 till distinktionskorpral, från vilken sistnämnda beställning han avgick den 31 oktober 1908;

att han den 31 december 1919 förordnades till sergeant i förutvarande Västgöta regementes reserv och den 1 november 1938 till fanjunkare i Bohusläns regementes reserv;

att han den 1 januari 1924 förordnades till rullföringsbiträde vid Göteborgs stads rullföringsområde nr 28, vilken befattning han innehade intill den 1 januari 1942;

att han från och med sistnämnda dag tjänstgör i arvodesbefattning såsom

expeditionsunderofficer, från vilken befattning han beräknas komma att avgå med utgången av mars 1945;

samt att hans avlöningsförhållanden äro likartade med förutnämnde Bengtssons och att han i likhet med denne erhållit pension enligt 1912 års reservbefälsförordning; samt

beträffande *Lindgren,*

att han är född den 19 mars 1883 och således nära 62 år gammal;

att han den 5 juli 1901 antogs till volontär vid förutvarande Västmanlands regemente;

att han den 25 maj 1903 förordnades till vicekorpral och den 12 december 1905 till korpral, från vilken beställning han avgick den 31 oktober 1906;

att han den 1 november 1906 förordnades till distinktionskorpral i regementets reserv, där han den 15 december 1913 förordnades till sergeant och den 3 mars 1925 till fanjunkare;

att han den 1 januari 1915 förordnades till rullföringsbiträde vid Filipstads rullföringsområde nr 51, vilken befattning han innehade intill den 1 januari 1942;

att han från och med sistnämnda dag tjänstgör i arvodesbefattning såsom expeditionsunderofficer, från vilken befattning han beräknas komma att avgå med utgången av mars 1946;

samt att hans avlöningsförhållanden äro likartade med förutnämnde Bengtssons och att Lindgren liksom denne tillerkänts pension enligt 1912 års reservbefälsförordning.

Bengtsson, Thunander och Lindgren ha hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension i egenskap av rullföringsbiträden.

Försvarets civilförvaltning har — under erinran om att riksdagen tidigare medgivit, att pension av statsmedel finge utgå på grund av anställning såsom rullföringsbiträde samt att pensionen i två fall (1941: prop. nr 124, p. 3; bankoutsk. utl. nr 29, p. 3; riksd. skr. nr 163; 1942: motion I: 22; bankoutsk. utl. nr 15, p. 4; riksd. skr. nr 135) fastställts till 1 200 kronor för år — hemställt om utverkande av pension med samma belopp åt envar av Bengtsson, Thunander och Lindgren.

Statskontoret har i ärendet anfört, bland annat, följande.

I fråga om pension åt rullföringsbiträde i de sedan år 1941 förekommande fallen har pensionen bestämts till 1 200 kronor för år räknat, vilket inneburit en förhöjning med 204 kronor i förhållande till tidigare till befattningshavare av denna kategori medgivna pensioner. Orsaken till denna uppräkning av pensionsbeloppet har enligt uttalande av föredragande departementschefen (prop. nr 124/1941, p. 3 och nr 32/1944, p. 1) resp. bankoutskottet (utl. nr 15/1942, p. 4) angivits vara den långa tid vederbörande innehaft statsanställning, i intet fall understigande 40 år.

För de i föreliggande ärende omnämnda befattningshavarna, Thunander, Bengtsson och Lindgren, vilka av försvarets civilförvaltning föreslagits skola komma i åtnjutande av en årlig pension med 1 200 kronor, kommer den sam-

manlagda statsanställningen med effektiv tjänstgöring vid avgången ur tjänst att uppgå till — i helt år räknat — resp. 28, 34 och 36 år. Statskontoret kan för sin del icke tillstyrka, att pensionen i samtliga nu nämnda fall fastställes till det sålunda förordade beloppet 1 200 kronor. För att vinna överensstämmelse med de grunder, som gälla vid bestämmandet av såväl författningsenlig pension som i allmänhet även av pension, beviljad av riksdagen, bör enligt statskontorets mening för nu ifrågavarande befattningar tillämpas ett högsta pensionsbelopp, att utgå vid en tjänstålder, som avväges med hänsyn till för befattningshavargruppen normalt förekommande inträde i statstjänst och ifrågakommande avgångsålder. I förevarande fall synes såsom dylik tjänstålder böra gälla 30 år och statskontoret har därför intet att erinra mot att förenämnda Bengtsson och Lindgren beviljas en pension till ett årligt belopp av 1 200 kronor. Därest åter vederbörande vid avgången ur tjänst icke kan tillgodoräkna sig statsanställning i nyss angiven omfattning, synes en reducering av pensionen böra ske med belopp, motsvarande den tid, varmed anställningen understiger nyss angivet antal år. Beträffande den i ärendet omnämnde fanjunkaren Thunander, som vid avgången från den av honom nu innehavda arvodesbefattningen kommer att kunna tillgodoräkna en tjänstetid av 28 år 9 månader, torde pensionen böra med nu angivet beräkningssätt bestämmas till ($^{28}/_{30} \times 1\,200 =$) 1 120 kronor.

Vad angår pensionen åt Lindgren vill statskontoret ifrågasätta, huruvida icke frågan om beviljande av pension åt honom tills vidare bör anstå, då han först den 1 april 1946 kommer att avgå från den av honom nu innehavda befattningen som expeditionsunderofficer.

Föredragande statsrådet har anfört följande:

»Med hänsyn till att riksdagen tidigare medgivit, att pension av statsmedel må utgå på grund av anställning såsom rullföringsbiträde, finner jag mig böra tillstyrka, att förslag förelägges riksdagen om att pension enligt hittills tillämpade grunder beredes de nu ifrågavarande beställningshavarna, vilka under en följd av år tjänstgjort såsom rullföringsbiträden och därefter i samband med rullföringsväsendets omläggning övergått till arvodesbefattningar vid organisationen för de värnpliktigas inskrivning och redovisning. I betraktande av att Lindgren beräknas avgå ur tjänst redan i början av nästa år, synes även hans pensionsfråga nu böra avgöras. I likhet med statskontoret anser jag lämpligt att vid pensionsbeloppens bestämmande utgå från en tjänstålder av 30 år för erhållande av det på senare tid för rullföringsbiträden tillämpade pensionsbeloppet å 1 200 kronor. Med utgångspunkt härifrån torde pensionen till Thunander böra beräknas på sätt statskontoret föreslagit, varvid dock pensionsbeloppet för att bliva jämnt delbart med tolv bör fastställas till 1 128 kronor.»

I två likalydande *motioner*, väckta den ena inom första kammaren under nr 182 av herr *Petersson, Emil,* och den andra inom andra kammaren under nr 289 av herr *Fröderberg* jämte två av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning i syfte att i motionerna omförmälda och vissa andra f. d. rullföringsbiträden måtte

erhålla en pension, som i möjligaste mån ansluter sig till den pension, de skulle ägt uppbära, därest de varit underofficerare i aktiv tjänst.

De i motionerna omförmälda rullföringsbiträdena äro — förutom Bengtsson, Thunander och Lindgren — fanjunkarna i reserven P. J. Boström, A. W. Lilienberg, G. R. Floberg, P. Silfverberg, F. A. Stålmarck och V. K. F. Sundqvist.

Av ifrågavarande nio rullföringsbiträden erhöll Lilienberg, efter förslag av Kungl. Maj:t, genom beslut av *1944 års riksdag* en årlig pension av 1 200 kronor. Pensionsfrågan för tre av nämnda rullföringsbiträden, nämligen Bengtsson, Thunander och Lindgren, har, såsom framgår av det föregående, upptagits av Kungl. Maj:t under punkten 2 av nu förevarande proposition.

Samtliga här avsedda rullföringsbiträden ha i mars 1944 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om erhållande av pension i överensstämmelse med de grunder, som förordas i de nu föreliggande motionerna. Genom beslut den 26 januari 1945 har *Kungl. Maj:t* funnit framställningen, i vad avser Boström, Floberg, Silfverberg, Stålmarck och Sundqvist, icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Enligt vad utskottet inhämtat lärer frågan om deras pensionering komma att upptagas i samband med deras avgång ur tjänst. I vad avser Lilienberg, som på sätt nyss sagts enligt beslut av 1944 års riksdag erhållit en pension av 1 200 kronor, har Kungl. Maj:t likaledes funnit framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I samband med behandlingen vid 1944 års riksdag av propositionen nr 32, punkten 1, angående pension åt Lilienberg väcktes inom riksdagens kamrar *motioner*, i vilka hemställdes, att riksdagen måtte besluta att till Lilienberg skulle under hans återstående livstid utgå en årlig pension av 3 312 kronor. Till stöd för motionerna anfördes, att en fast anställd fanjunkare, som avginge ur aktiv tjänst vid 50 års ålder, erhölle en årlig grundpension av 3 312 kronor.

I utlåtande nr 39, punkten 3, anförde *bankoutskottet vid 1944 års riksdag:*

Utskottet tillstyrker, att pension av statsmedel beviljas förra rullföringsbiträdet Lilienberg. Vad angår pensionens storlek, motsvarar det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, 1 200 kronor, det högsta belopp, som hittills medgivits utgå på grund av anställning såsom rullföringsbiträde. Enligt utskottets mening är den sålunda föreslagna pensionen väl avvägd. Att, såsom i förevarande motioner yrkats, pensionen skulle bestämmas att motsvara det för fanjunkare på aktiv stat gällande pensionsunderlaget, 3 312 kronor, kan utskottet således icke tillstyrka. Ett bifall till detta yrkande skulle innebära, att befattningen såsom rullföringsbiträde jämställdes med fanjunkarbeställning på aktiv stat. Såväl med hänsyn till arbetsuppgifter som i betraktande av de med respektive befattningar förenade avlöningsförmånerna saknas bärande skäl för en dylik jämförelse.

Utskottet. Utskottet vidhåller sin vid fjolårets riksdag uttalade uppfattning, att bärande skäl saknas att likställa befattning såsom rullföringsbiträde med fan-

junkarbeställning på aktiv stat. Vid sådant förhållande finner utskottet sig icke kunna tillstyrka de nu väckta motionerna, i vad avser beräkningen av pensionerna till de i förevarande punkt av propositionen nr 53 omförmälda rullföringsbiträdena. Av i motionerna åsyftade personer i övrigt har, såsom framgått av det föregående, Lilienberg redan tillerkänts pension av riksdagen, och vad de övriga beträffar torde de i samband med avgången ur tjänst komma att få sin pensionsfråga reglerad. Med hänsyn härtill och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot de av Kungl. Maj:t nu föreslagna pensionsbeloppen, finner utskottet ej skäl tillstyrka det i motionerna framställda yrkandet om utredning.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

1) att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning; samt

2) att motionerna I: 182 och II: 289 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

3:o.

Förre indelte furiren Oscar Nordin. I motionen I: 33 hemställer herr *Anderberg,* att riksdagen måtte besluta tillerkänna förre furiren O. Nordin pension efter samma grunder som om han i formellt hänseende varit därtill berättigad eller, därest detta icke kunde medgivas, understöd med samma belopp.

Av handlingarna inhämtas,

att Nordin är född den 1 december 1875 och således 69 år gammal;

att han under vissa perioder av åren 1894—1917 samt 1935—1944 varit inkallad till s. k. ständig tjänstgöring vid Södra skånska infanteriregementet med en sammanlagd tjänstetid av närmare 18 år, varav närmare 10 år infallit före uppnåendet av 60 års ålder;

samt att han är ägare av dels en fastighet, taxeringsvärderad till 6 400 kronor men intecknad för ett belopp av 1 400 kronor, dels ock ett sparkapital av närmare 4 000 kronor.

I en till statens pensionsanstalt ställd skrift av den 12 maj 1944 anhöll Nordin att få sig tillerkänd pension jämlikt kungörelsen den 30 juni 1942, nr 696, med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, jämförd med kungörelsen den 22 december 1943, nr 916, angående tillämpning å viss indelt personal vid armén av förstnämnda kungörelse.

I häröver avgivet yttrande förklarade *försvarets civilförvaltning* sig icke kunna tillstyrka ansökningen, enär Nordin före fyllda 60 år icke varit inkallad till ständig tjänstgöring i minst 12 år.

Genom beslut den 14 juli 1944 fann *statens pensionsanstalt,* enär Nordin sålunda icke före uppnåendet av berörda ålder under sammanlagt minst 12 år innehaft anställning i statens tjänst, med hänsyn till bestämmelserna i 1 § kungörelsen den 30 juni 1942, nr 696, sig förhindrad att tilldela honom pension.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har Nordin i egenskap av indelt soldat varit inkallad till s. k. ständig tjänstgöring med en sammanlagd tjänstetid av närmare 18 år. Enär härav allenast omkring 9 år 6 månader infallit före fyllda 60 år, har Nordin icke kunnat beviljas pension enligt 1942 års summariska arbetarpensionsbestämmelser, jämförda med kungörelsen den 22 december 1943, nr 916, angående tillämpning å viss indelt personal vid armén av nyssnämnda bestämmelser. Med hänsyn till omfattningen av Nordins sammanlagda tjänstetid i statens tjänst har utskottet emellertid funnit sig böra tillstyrka, att — på sätt tidigare i likartade typiska övergångsfall medgivits — en årlig pension av statsmedel beviljas honom. Pensionens belopp torde lämpligen böra bestämmas till 504 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 33, må medgiva, att förre indelte furiren Oscar Nordin må, räknat från och med den 1 januari 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

4:o.

Förre soldaten Frans Erland Bäck. I motionen II: 285 hemställer herr *Kyling,* »att riksdagen må medgiva, att förre soldaten vid Vilske kompani av kungl. Skaraborgs regemente Frans Erland Bäck må från den 1 januari 1945 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.»

Utskottet. Då den väckta underhållsfrågan är av beskaffenhet att böra prövas av försvarets civilförvaltning, hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 285 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Socialdepartementet.

5:o.

Extra förrådsbiträdet vid statens alkoholistanstalt å Venngarn Oskar Fredrik Rundberg. Under punkten 3 av förenämnda proposition nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att extra förrådsbiträdet vid statens alkoholistanstalt å Venngarn Oskar Fredrik Rundberg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Rundberg är född den 6 maj 1885 och således 59 år gammal;
att han sedan oktober 1930 varit anställd vid statens alkoholistanstalt å Venngarn;
att Rundberg, vilkens anställning till en början varit av tillfällig natur, förordnats till extra nattvakt vid anstalten från och med den 1 juli 1931 och sedan den 1 juli 1935 varit extra tjänsteman därstädes, placerad i 5 lönegraden, med tjänstgöring såsom förrådsbiträde;
samt att han på grund av svag hälsa beräknas komma att bliva entledigad från sin anställning vid anstalten med utgången av juni månad 1945.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

IV. Kommunikationsdepartementet.

6:o.

Arbetscheferna hos byggnadsstyrelsen Nils Anton Knut Hederén och Josef Jonsson. Under punkten 4 av förenämnda proposition nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att envar av arbetscheferna hos byggnadsstyrelsen Nils Anton Knut Hederén och Josef Jonsson må från och med månaden näst efter den, varunder vederbörande lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 5 160 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
beträffande *Hederén,*
att han är född den 16 maj 1880 och således 64 år gammal;

att han under tiden 25 maj 1902—3 januari 1905 varit anställd såsom verkmästare vid ett för riksbankens räkning utfört byggnadsföretag;

att han under tiden 15 maj 1909—mars 1925 innehaft anställning hos arméns kasernbyggnadsnämnd och under större delen av denna tid tjänstgjort såsom kontrollant eller arbetschef vid olika kasernbyggen och militära sjukhusbyggen;

att han under tiden april 1925—mars 1928 samt från och med september 1928 tjänstgjort hos byggnadsstyrelsen såsom kontrollant eller arbetschef vid olika för statsverkets räkning utförda byggnadsföretag;

att Hederéns tjänstgöring hos byggnadsstyrelsen tagit hans arbetstid helt i anspråk;

samt att han under sin tjänstgöring uppburit arvode, vilket senast uppgått till 1 240 kronor för månad; och

beträffande *Jonsson,*

att han är född den 25 januari 1878 och således 67 år gammal;

att han under tiden november 1909—april 1925 haft anställning hos arméns kasernbyggnadsnämnd och därvid huvudsakligen tjänstgjort såsom kontrollant eller arbetschef vid olika byggnadsföretag;

att han under tiden maj 1925—augusti 1927 samt från och med oktober 1928 tjänstgjort hos byggnadsstyrelsen såsom arbetschef vid olika för statsverkets räkning utförda byggnadsföretag;

att tjänstgöringen hos byggnadsstyrelsen tagit hans arbetstid helt i anspråk;

samt att han under sin tjänstgöring uppburit arvode, vilket senast uppgått till 1 240 kronor för månad.

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

7:o.

Byggnadskontrollanten hos byggnadsstyrelsen Johan (John) Herman Löfström. Under punkten 5 av propositionen nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att byggnadskontrollanten hos byggnadsstyrelsen Johan (John) Herman Löfström må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 952 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Löfström är född den 23 februari 1881 och således 64 år gammal;

att han sedan den 17 mars 1921 varit anställd hos byggnadsstyrelsen, där

han under större delen av anställningstiden tjänstgjort såsom byggnadskontrollant och i övrigt haft sin tjänstgöring förlagd till olika byråer inom styrelsen;

att han beräknas avgå ur tjänst med utgången av februari månad 1946;

att Löfströms tjänstgöring hos byggnadsstyrelsen varit av den omfattning, att den i stort sett tagit hans arbetstid helt i anspråk;

samt att han på grund av sin anställning hos styrelsen uppburit arvode, som under de senaste tio åren uppgått till i medeltal omkring 11 050 kronor.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

V. Finansdepartementet.

8:o.

Städerskan vid tullkammaren i Borås Ebba Börjeson. Under punkten 6 av propositionen nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att städerskan vid tullkammaren i Borås Ebba Börjeson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Börjeson är född den 11 januari 1876 och således 69 år gammal;

att hon sedan den 1 april 1925 varit anställd såsom städerska vid tullkammaren i Borås med en beräknad daglig arbetstid av i medeltal omkring 3 timmar;

att hon erhållit ifrågavarande anställning efter sin moder samt dessförinnan på grund av moderns sjukdom i hennes ställe utfört städningsarbete för tullkammarens räkning under en tid, som enligt Börjesons uppgift överstigit 1 år 3 månader;

att Börjeson i ersättning för städningsarbetet under åren 1939—1943 uppburit lägst 540 kronor och högst omkring 800 kronor för år samt under första halvåret 1944 omkring 470 kronor;

samt att Börjeson sedan ett tjugutal år ensam har vårdnaden om en sjuk och sedan barndomen arbetsoförmögen syster.

Med anledning av en av Börjeson gjord ansökning om pension fann *statens pensionsanstalt* genom beslut den 25 augusti 1944 sig förhindrad tilldela henne pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens

tjänst, enär hon icke före fyllda 60 år under en tid av sammanlagt minst 12 år innehaft anställning i statens tjänst.

Börjeson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Generaltullstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Börjeson och därvid anfört bland annat följande.

Sökandens dagliga arbetstid uppgår icke till det timantal, som i regel torde fordras för erhållande av riksdagspension. Det synes därför tveksamt, huruvida pension av statsmedel bör beredas i förevarande fall. Styrelsen får emellertid erinra, att riksdagen i några fall beviljat pension eller understöd åt städerskor, ehuru den dagliga arbetstiden uppgått till endast 3 timmar eller därunder (bankoutsk. utl. nr 54 år 1939, nr 26 år 1940, nr 31 år 1943, p. 8; prop. nr 32 år 1944, p. 6, bankoutsk. utl. nr 39, p. 14). Med hänsyn härtill och i betraktande av föreliggande ömmande omständigheter har styrelsen icke något att erinra mot att framställning avlåtes till riksdagen om en mindre årlig pension åt sökanden, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning.

Statens pensionsanstalt har med hänsyn till i förevarande fall föreliggande ömmande omständigheter och i betraktande av att riksdagen under senare tid beviljat pension i andra liknande fall icke velat motsätta sig, att förslag framlägges för riksdagen om beviljande av någon pension åt Börjeson, förslagsvis 300 kronor för år utan tilläggsförmåner.

Statskontoret har biträtt pensionsanstaltens förslag.

Föredragande statsrådet har anfört följande:

»Med hänsyn till att riksdagen förut vid några tillfällen beviljat pension även i sådana fall, då den dagliga arbetstiden uppgått till allenast tre timmar, och då ömmande omständigheter föreligga i det nu förevarande fallet, vill jag icke motsätta mig, att förslag förelägges riksdagen om pension åt Börjeson. Beträffande pensionens storlek ansluter jag mig till pensionsanstaltens förslag.»

Utskottet. För erhållande av pension enligt kungörelsen den 30 juni 1942, nr 696, med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst erfordras, att vederbörande arbetare under visst antal år utfört arbete i statens tjänst, som utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. Sistnämnda förutsättning har beträffande städerskor ansetts föreligga vid en daglig tjänstgöringstid av 4 timmar. Vid en daglig tjänstgöringstid av 3½ timmar har dock enligt särskilda beslut av riksdagen pension till belopp av 360 kronor beviljats, varvid tilläggsförmåner utgått å pensionen. Vidare har riksdagen under åren 1943 och 1944 i tre fall beviljat pension åt städerskor, vilkas dagliga tjänstgöringstid uppgått till allenast 3 timmar. Såsom villkor för pensionens beviljande har i dessa fall gällt, att ömmande omständigheter förelegat. Med hänsyn till tjänstgöringstidens begränsade omfattning har pensionen här närmast fått karaktären av ett ålderdomsunderstöd, varjämte högre belopp än 300 kronor i ett för allt ansetts icke böra ifrågakomma.

Den nu föreliggande understödsfrågan är likartad med de nyss omförmälda av 1943 och 1944 års riksdagar behandlade fallen. Vid sådant förhållande tillstyrker utskottet bifall till Kungl. Maj:ts förslag om en årlig pension åt städerskan Ebba Börjeson av 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

9:o.

Förra städerskan vid tullkammaren i Hudiksvall Anna Margareta Molarin. Under punkten 7 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan vid tullkammaren i Hudiksvall Anna Margareta Molarin må, räknat från och med den 1 november 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Molarin är född den 29 september 1878 och således 66 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1922—31 oktober 1944 eller under 22 år 10 månader varit anställd såsom städerska vid tullkammaren i Hudiksvall med en daglig arbetstid av i genomsnitt omkring 3 timmar;

att hon under de sista fem åren av anställningstiden i ersättning för städningsarbetet uppburit i medeltal omkring 725 kronor för år;

samt att hon enligt läkarintyg på grund av sjukdom (blodtrycksförhöjning, hjärtfel och reumatiska förändringar i ryggen) är för framtiden oförmögen till arbete.

Molarin, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, kan med hänsyn till omfattningen av den dagliga arbetstiden ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

I förevarande ärende föreligga i huvudsak enahanda förhållanden som i det under nästföregående punkt upptagna. Utskottet hemställer förty, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Förra städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Anna Maria Ekström, född Ekholm. I motionen II: 13 hemställer herr *Paulsen*, att riksdagen måtte, med beaktande av i motionen anförda synpunkter, besluta tillerkänna förra städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Anna Maria Ekström pension av statsmedel i den utsträckning, som riksdagen med hänsyn till omständigheterna må finna skälig.

Av handlingarna inhämtas,

att Ekström är född den 1 april 1881 och således nära 64 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid centraltullkammaren i Malmö under tiden 1 januari 1924—31 augusti 1944, vid vilken sistnämnda tidpunkt hon efter en tjuguårig anställning vid tullverket, varav 17 år 3 månader infallit före 60 års ålder, nödgats lämna sin anställning på grund av ohälsa;

att ersättning för städningsarbetet alltsedan den 1 december 1939 utgått med 67 kronor 50 öre för månad jämte lönetillägg;

att den dagliga arbetstiden enligt Ekströms egen uppgift utgjort omkring 4 timmar för söckendag under tiden intill den 1 december 1939 och 3 timmar för söckendag under tiden därefter.

Med skrivelse den 20 oktober 1943 överlämnade generaltullstyrelsen till statens pensionsanstalt en av Ekström gjord ansökan om pension.

Genom beslut den 19 november 1943 fann *statens pensionsanstalt* — efter antecknande att Ekström varit anställd i berörda befattning med en daglig arbetstid av omkring 3 timmar — sig förhindrad tilldela sökanden pension, enär hon icke under en tid av sammanlagt minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som kunde anses hava utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Härefter anhöll Ekström i en den 10 januari 1944 dagtecknad skrift hos Kungl. Maj:t om pension.

I häröver avgivet yttrande anförde *generaltullstyrelsen* i huvudsak följande:

»Sökandens dagliga arbetstid uppgår icke till det timantal, som i regel fordras för att riksdagspension skall kunna ifrågakomma. Det synes därför tveksamt, huruvida i förevarande fall någon pension bör beviljas. Med hänsyn till sökandens uppgift angående makens arbets- och inkomstförhållanden och då riksdagen i några fall beviljat pension åt städerskor, oaktat deras dagliga arbetstid icke uppgått till mera än omkring 3 timmar, vill styrelsen emellertid icke avstyrka, att pension utverkas åt sökanden. Därest pension anses böra ifrågakomma, bör densamma icke utgå med högre belopp än 300 kronor för år.»

Statens pensionsanstalt fann det synnerligen tveksamt, om riksdagspension borde ifrågakomma i sådana fall, där den dagliga arbetstiden varit så kort som sökandens. Visserligen hade riksdagen vid några tillfällen beviljat pension även vid dylik begränsad arbetstid, men därvid syntes omständigheterna i allmänhet ha varit mera ömmande än vad i fråga om sökanden syntes vara fallet. I betraktande härav kunde pensionsanstalten icke tillstyrka framställningen.

Statskontoret erinrade, att ämbetsverket vid åtskilliga tidigare tillfällen givit uttryck åt den uppfattningen, att pension icke borde komma i fråga i sådant fall, då den med anställningen förenade dagliga tjänstgöringstiden

varit av alltför begränsad omfattning. Med denna principiella inställning kunde statskontoret i ett fall som det förevarande, där den dagliga tjänstgöringstiden icke syntes ha uppgått till mera än 3 timmar och omständigheterna icke förefölle vara av särskilt ömmande natur, icke tillstyrka, att pension utverkades åt sökanden. Vid ärendets handläggning inom statskontoret deltogo — förutom tjänsteförrättande generaldirektören — en ledamot och föredraganden. De två sistnämnda ansågo, att ämbetsverket bort tillstyrka pension åt sökanden med ett belopp av 300 kronor för år utan tilläggsförmåner.

Genom beslut den 10 mars 1944 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då i förevarande ärende föreligga i stort sett enahanda förhållanden som i de under punkterna 8 och 9 upptagna ärendena, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till det av motionären väckta yrkandet på det sätt, att fru Ekström beviljas en årlig pension av 300 kronor i ett för allt. *Utskottet.*

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 13, må medgiva, att förra städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Anna Maria Ekström, född Ekholm, må, räknat från och med den 1 januari 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

VI. Ecklesiastikdepartementet.

11:o.

Biträdande tjänstemannen vid universitetsbiblioteket i Uppsala, filosofie licentiaten Gunnar Olof Quennerstedt. Under punkten 8 av förenämnda proposition nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att biträdande tjänstemannen vid universitetsbiblioteket i Uppsala, filosofie licentiaten Gunnar Olof Quennerstedt må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 500 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Quennerstedt är född den 15 februari 1879 och således 66 år gammal;

att han avlagt filosofie licentiatexamen i slaviska språk;

att han under åren 1917 och 1918 under sammanlagt omkring 13 månader tjänstgjort vid avdelning B vid svenska beskickningen i dåvarande Petrograd,

därav under 4 månader såsom kanslichef och i övrigt såsom chef för krigsfångeavdelningen;

att han sedan november 1924 tjänstgjort vid universitetsbiblioteket i Uppsala, varvid han till en början närmast varit att betrakta såsom frivillig medarbetare och endast emellanåt åtnjutit ersättning med s. k. flitpengar till obetydliga belopp;

att han efter några år knutits fastare till biblioteket och i samband därmed tillförsäkrats regelbunden avlöning, vilken under många år utgått med 100 kronor i månaden, senare höjts till 125 kronor och, i den mån medelstillgången det tillåtit, utökats till 150 kronor;

att han därjämte sedan år 1931 för bibliotekets räkning utfört ett specialarbete — katalogkopiering för bibliotekets huvudkatalog — och därför uppburit ersättning med 1 krona 50 öre för timme;

att hans arbetstid ofta överskridit den för ordinär heltidstjänst gällande;

samt att hans sammanlagda löneförmåner vid biblioteket under de senaste tio åren i regel uppgått till mellan 2 500 och 3 000 kronor för budgetår och endast vid ett par tillfällen obetydligt överstigit sistnämnda belopp.

Utskottet. Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

12:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg Tilda Johansson, född Persson. Under punkten 9 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg Tilda Johansson, född Persson, må, räknat från och med den 1 juli 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Johansson är född den 7 juli 1877 och således 67 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg under tiden 1 januari 1920—14 juni 1944 efter att dessförinnan sedan 1916 hava varit anställd av läroverkets vaktmästare, som ombesörjt städningen på entreprenad;

att hon under 9 månader om året haft en daglig arbetstid av 3 timmar före 1931 och 4 timmar därefter, varjämte hon deltagit i storrengöring under ferierna med hel arbetsdag under sammanlagt fyra veckor;

att ersättningen för städningsarbetet under de senaste fem åren utgått med i medeltal 950 kronor om året;

samt att Johansson och hennes make äga ett mindre sparkapital samt en egnahemsfastighet taxerad till 16 000 kronor och intecknad för 7 000 kronor.

Utskottet hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

13:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg Emma Karolina Törnkvist, född Wickström. Under punkten 10 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg Emma Karolina Törnkvist, född Wickström, må, räknat från och med den 1 juli 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Törnkvist är född den 28 november 1873 och således 71 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg under tiden 1 maj 1924—14 juni 1944 eller något mer än 20 år;

att hon under 9 månader om året haft en daglig arbetstid av 3 timmar före 1931 och 4 timmar därefter, varjämte hon deltagit i storrengöring under ferierna med hel arbetsdag under sammanlagt fyra veckor;

samt att ersättningen för städningsarbetet under de senaste fem åren utgått med i medeltal 950 kronor om året.

Utskottet hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

14:o.

Förra småskollärarinnan Sara Maria Magnusson, född Högberg. I motionen II: 174 hemställer herr *Olsson* i Mellerud, »att riksdagen måtte besluta bereda f. d. småskollärarinnan Sara Maria Magnusson, Väne-Ryrs församling, ett årligt statligt understöd med belopp, som efter ärendets prövning kan befinnas skäligt».

Av handlingarna inhämtas,

att Magnusson är född den 19 december 1869 och således 75 år gammal;

samt att hon tjänstgjorde såsom småskollärarinna i Väne-Ryrs skoldistrikt under tiden 17 maj 1886—3 mars 1907, vid vilken sistnämnda tidpunkt hennes anställning upphörde på grund av skolans indragning.

I en den 1 september 1932 dagtecknad skrift anhöll Magnusson hos statens pensionsanstalt om pension eller understöd.

Genom beslut den 9 september 1932 förklarade *statens pensionsanstalt* att, enär enligt det vid tiden för Magnussons avgång ur tjänst gällande reglementet den 22 juni 1892 för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt någon rätt till understöd från sagda anstalt icke tillkom henne och då hon, såvitt handlingarna utvisade, icke innehaft befattning med delaktighet i statens pensionsanstalt, vars reglemente av den 31 december 1919 trädde i kraft den 1 januari 1920, någon pension icke heller från denna anstalt kunde tilldelas henne.

Härefter anhöll Magnusson i en den 2 februari 1933 dagtecknad skrift hos Kungl. Maj:t att av nåd få sig tillerkänd skälig pension.

I häröver avgivet yttrande förklarade statens pensionsanstalt — under åberopande av de till stöd för anstaltens omförmälda beslut anförda skälen och med hänvisning till de svåröverskådliga konsekvenser, till vilka ett bifall till ansökningen kunde leda — sig förhindrad tillstyrka någon Kungl. Maj:ts åtgärd i ärendet.

Genom beslut den 19 maj 1933 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet. Av den lämnade redogörelsen framgår, att Magnussons anställning såsom småskollärarinna upphört år 1907, vid vilken tidpunkt hennes levnadsålder utgjorde allenast 38 år. Vidare inhämtas av handlingarna, att någon författningsenlig rätt till pension på grund av nämnda anställning icke tillkommit Magnusson. Vid angivna förhållanden och då en av Magnusson hos Kungl. Maj:t gjord framställning om pension lämnats utan bifall, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka det i motionen väckta förslaget.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 174 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VII. Handelsdepartementet.

15:o.

Förra städerskan hos kommerskollegium Charlotta Moxén, född Kropp. Under punkten 11 av propositionen nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan hos kommerskollegium Charlotta Moxén, född Kropp, må, räknat från och med den 1 oktober 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Moxén är född den 2 mars 1874 och således 71 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1931—30 september 1944 varit anställd som städerska hos kommerskollegium efter att dessförinnan sedan mars 1924 hava varit anställd av förste expeditionsvakten hos kollegiet, som ombesörjt städningen på entreprenad;

att hennes dagliga arbetstid utgjort omkring 4½ timmar;

samt att hennes avlöning senast utgått med 112 kronor 50 öre i månaden jämte visst dyrtidstillägg.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

B. Affärsdrivande verks medel.

I. Telegrafverkets medel.

16:o.

Förra reservtelegrafexpeditören Fanny Matilda Lilljeqvist, född Winblad von Walter. Under punkten 12 av propositionen nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra reservtelegrafexpeditören Fanny Matilda Lilljeqvist, född Winblad von Walter, må, räknat från och med den 1 januari 1944, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 756 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lilljeqvist är född den 5 september 1880 och således 64 år gammal;

att hon antagits till extra lokaltelefonist vid telegrafverket den 15 september 1896;

att hon blivit telegrafelev den 3 december 1897, antagits till extra ordinarie telegrafist (extra ordinarie telegrafexpeditör) den 10 maj 1898 och konstituerats till ordinarie telegrafist (telegrafexpeditör) från och med den 1 januari 1903;

att hon, sedan hon ingått äktenskap, erhållit avsked från sistberörda befattning från och med den 1 juli 1907;

att hon den 27 april 1918 ånyo antagits till extra ordinarie telegrafist;

att hon från och med den 1 juli 1920 övergått till anställning såsom reservtelegrafist (reservtelegrafexpeditör), vilken anställning hon innehaft till den 1 januari 1944;

att hon under hela den tid, varunder hon innehaft anställning såsom icke-ordinarie befattningshavare vid telegrafverket, stått till verkets fulla disposition för fortlöpande eller tillfällig tjänstgöring;

att hennes sammanlagda effektiva tjänstgöring vid verket uppgått till 21 år 7 månader 15 dagar;

att hon på grund av sin anställning vid telegrafverket under åren 1939—1943 uppburit avlöning med i medeltal 3 130 kronor för år;

att hon icke erhållit vederlag i någon form för de avgifter för egen pensionering, vilka hon erlagt under den tid hon innehaft anställning såsom ordinarie tjänsteman vid verket;

samt att hennes man, vilken innehaft anställning vid statens järnvägar såsom distriktskassör, numera avgått från nämnda befattning med pension.

Telegrafstyrelsen har hos Kungl. Maj:t hemställt om utverkande av pension åt Lilljeqvist till lämpligt belopp samt därvid erinrat om 1943 års riksdags beslut om pension åt förra reservpostexpeditören Ingrid Mathilda Melin, född Nordquist (prop. nr 160, p. 4; bankoutsk. utl. nr 31, p. 30; riksd. skr. nr 146).

Statskontoret har ansett starka skäl tala för att framställning gjordes till riksdagen om att Lilljeqvist måtte komma i åtnjutande av pension eller understöd.

Beträffande storleken av det belopp, som därvidlag borde ifrågakomma, har ämbetsverket anfört följande.

Lilljeqvist har enligt vad telegrafstyrelsen under hand uppgivit under de sista tre åren (1941—1943) åtnjutit en lön av respektive 2 530: 80, 2 473: 80 och 2 473: 80 kronor förutom därå belöpande rörligt tillägg och kristillägg. Hennes genomsnittliga lön för dessa tre år, vilken alltså utgör 2 492: 80, motsvarar efter omräkning till s. k. nyreglerad avlöning 2 275 kronor. Sistnämnda belopp överensstämmer närmast med lön i 3 löneklassen å G-ort — den för hennes stationeringsort, Stockholm, gällande ortsgruppen — i de före den 1 juli 1939 för civilförvaltningen gällande allmänna löneplanerna, till vilka de i civila tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsunderlagen äro anknutna. Med utgångspunkt från lönen å A-ort i samma löneklass, 1 740 kronor, skulle, med en beräknad anställningstid av 21 hela år, pensionen för Lilljeqvist kunna bestämmas till ($^2/_3 \times 1\,740 = 1\,160$; $^{21}/_{30} \times 1\,160 = 812$; 812—10 % härav =) 730 kronor för år. I betraktande av att Lilljeqvist erlagt pensionsavgifter under 4 år 6 månader, torde nämnda belopp böra avrundas uppåt till förslagsvis 750 kronor för år.

Föredragande statsrådet har anslutit sig till statskontorets förslag med den jämkningen, att pensionsbeloppet i och för jämn delbarhet med tolv ansetts böra fastställas till 756 kronor.

Utskottet. I betraktande av Lilljeqvists sammanlagda tjänstetid och därunder åtnjutna avlöningsförmåner kan den föreslagna pensionen måhända förefalla låg, särskilt vid jämförelse med det av telegrafstyrelsen åberopade pensionsbeslutet vid 1943 års riksdag. Med avseende härå vill utskottet emellertid framhålla, att

den då beviljade pensionen kommit att beräknas alltför högt vid jämförelse med likartade fall, beroende på att beslutet utgått från förutsättningar beträffande tjänstgöringsförhållandena, vilka sedermera visat sig vara felaktiga. Vid sådant förhållande och då beräkningen av pensionen till Lilljeqvist skett efter för ifrågavarande personal vedertagna grunder, hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

17:o.

Förra städerskan hos telegrafstyrelsen Maria Charlotta Elisabet Svensson, född Essman. Under punkten 13 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan hos telegrafstyrelsen Maria Charlotta Elisabet Svensson, född Essman, må, räknat från och med den 1 augusti 1944, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 408 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Svensson är född den 29 juni 1868 och således 76 år gammal;
att hon under tiden augusti 1919—juli 1944 varit anställd såsom städerska hos telegrafstyrelsen;
att hennes dagliga arbetstid uppgått till mellan 4 och 5 timmar;
samt att hon i ersättning för städningsarbetet under tiden januari 1939—juni 1944 uppburit i medeltal omkring 144 kronor för månad.

Svensson, som icke blivit underkastad 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, har ej heller kunnat komma i åtnjutande av pension jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon icke under minst 12 år före fyllda 60 år innehaft anställning i statens tjänst.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

18:o.

Förra telefonisten Helny Amanda Hynylä. I motionen II: 146 hemställer herr *Löngren,* »att riksdagen måtte bevilja f. d. telefonisten Helny Amanda Hynylä i Haparanda ett årligt understöd av 600 kronor».

Av handlingarna inhämtas,
att Hynylä är född den 22 augusti 1888 och sålunda 56 år gammal;
att hon såsom biträde åt vederbörande telefonstationsföreståndare omhän-

derhaft skötseln av Karungi telefonstation åren 1908—1938, vilket sistnämnda år telefonstationen förstatligades efter att tidigare ha underhållits av abonnenterna;

att Hynyläs ersättning för ifrågavarande arbete torde ha utgjort högst omkring 600 à 700 kronor om året;

samt att hon, som är blind alltsedan barndomen, åtnjuter blindhetsersättning med 708 kronor om året, inklusive tillägg.

I en den 3 juli 1944 dagtecknad skrift anhöll Hynylä hos telegrafstyrelsen att få sig tillerkänd pension eller gratifikation på grund av omförmälda tjänstgöring.

Genom beslut den 23 augusti 1944 meddelade *telegrafstyrelsen* sökanden, att styrelsen icke hade möjlighet att bevilja henne pension eller gratifikation.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har Hynylä, vilken är blind alltsedan barndomen, i egenskap av biträde åt telefonstationsföreståndaren ombesörjt skötseln av Karungi telefonstation under en tid av 30 år. Ehuru sådan anställning som här avses icke i och för sig kan anses vara pensionsberättigande, har utskottet i betraktande av föreliggande särskilda omständigheter icke velat motsätta sig motionärens förslag om beredande åt Hynylä av ett årligt understöd under hennes återstående livstid. Ett beslut i dylik riktning synes med hänsyn till fallets ömmande natur utskottet icke behöva bliva prejudicerande. Vad angår storleken av understödet finner sig utskottet icke kunna biträda motionärens yrkande. Med hänsyn såväl till den ersättning Hynylä uppburit såsom biträde åt telefonstationsföreståndaren som till att hon åtnjuter blindhetsersättning synes understödsbeloppet böra begränsas till 300 kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 146, må medgiva, att förra telefonisten Helny Amanda Hynylä må, räknat från och med den 1 januari 1945, under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

II. Trafikmedel.

19:o.

Förre stationskarlen vid statens järnvägar Carl Johan Lugn. Under punkten 14 av förevarande proposition nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre stationskarlen vid statens järnvägar Carl Johan Lugn må, räknat från och med den 1 oktober 1944, under sin återstående livstid av trafikmedel

uppbära ett årligt understöd av 360 kronor; dock under villkor att Lugn till statsverket överlåter sin rätt till pension enligt pensionsstyrelsens frivilliga försäkring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lugn är född den 20 september 1877 och således 67 år gammal;

att han innehaft anställning vid förutvarande Jönköping—Gripenbergs järnvägsaktiebolag under tiden 1 juni 1905—30 september 1935;

att han, i samband med att järnvägsaktiebolaget trätt i konkurs och driften å järnvägen nedlagts, den 1 oktober 1935 erhållit tillfällig anställning såsom stationskarl vid statens järnvägar, från vilken anställning han på grund av en uppnådd levnadsålder av 67 år avgått med utgången av september månad 1944;

att han anställts vid statens järnvägar under villkor att han icke för sig eller sina efterlevande gjorde anspråk på några pensionsförmåner eller understöd från statens järnvägar;

att han vid tillträdet av nämnda anställning varit delägare i Jönköping—Gripenbergs järnvägs pensionsfond;

att han vid avvecklingen av berörda pensionsfond i samband med det enskilda järnvägsaktiebolagets konkurs under åren 1936—1940 erhållit i utdelning ett sammanlagt belopp av omkring 5 090 kronor, utgörande viss del av honom tillkommande fordran på grund av delägarskap i fonden;

samt att Lugn på grund av frivillig försäkring hos pensionsstyrelsen, till vilken försäkring statens järnvägar under hans anställningstid därstädes bidragit med 11 kronor i månaden eller ett belopp ungefärligen motsvarande hans förutvarande avgift till den enskilda järnvägens pensionsfond, äger efter uppnådda 67 levnadsår utbekomma en årlig pension av 226 kronor 32 öre.

Järnvägsstyrelsen har gjort framställning hos Kungl. Maj:t om beredande av pension åt Lugn till belopp av 360 kronor för år. Styrelsen har därvid hänvisat till att pension i ett tidigare fall beviljats en förutvarande tjänstehavare vid Jönköping—Gripenbergs järnvägsaktiebolag, konduktören Viktor Gustafsson, vilken i samband med nedläggandet av driften å nämnda järnväg bereddes tillfällig anställning såsom stationskarl vid statens järnvägar och vilken i likhet med Lugn varit delägare i den enskilda järnvägens pensionsfond och samtidigt med denne fått sin pensionsfråga under styrelsens medverkan ordnad genom frivillig försäkring hos pensionsstyrelsen. I överensstämmelse med beslut av 1944 års riksdag (prop. nr 196, p. 17; bankoutsk. utl. nr 39, p. 33; riksd. skr. nr 209) hade nämligen Kungl. Maj:t genom brev den 5 maj 1944 bland annat förordnat, att Gustafsson finge uppbära ett årligt understöd av 504 kronor, under villkor att han till statsverket överläte sin rätt till pension enligt pensionsstyrelsens frivilliga försäkring. Nämnda understödsbelopp motsvarade ungefärligen skillnaden mellan den ålderspension, vartill Gustafsson skulle varit berättigad, om Jönköping—Gripenbergs järnvägs pensionsfond fortfa-

rande varit i verksamhet, och den årspension, som vid avgången ur tjänst skulle tillkommit honom, därest han till frivillig försäkring hos pensionsstyrelsen erlagt det kapitalbelopp, som han vid avvecklingen av fonden erhållit i utdelning på grund av delägarskap i densamma.

Beträffande Lugn har styrelsen meddelat, att för den händelse den enskilda järnvägens pensionsfond fortfarande ägt bestånd och Lugn således bibehållits vid honom tidigare tillförsäkrad pensionsrätt, skulle enligt uppgift till honom efter uppnådd pensionsålder (63 år) från och med den 1 oktober 1940 ha utgått en årlig ålderspension av 1 008 kronor. Därjämte har styrelsen uppgivit, att därest Lugn till pensionsstyrelsens frivilliga försäkring utan förbehåll om avgiftsåterbetalning vid dödsfall inbetalat det belopp av 5 090 kronor, som han erhållit från det enskilda järnvägsaktiebolagets konkursbo, han skulle från och med den månad, under vilken han uppnådde 67 års ålder, kunnat komma i åtnjutande av en pension å 654 kronor 40 öre för år räknat.

Enär Lugn med hänsyn till den långvariga tjänstgöringen vid förutvarande Jönköping—Gripenbergs järnväg och statens järnvägar — omfattande en tid av 39 år 4 månader — enligt styrelsens mening borde komma i åtnjutande av pensionsförmåner efter samma grunder, som tillämpats beträffande understödet åt Gustafsson, vilkens motsvarande anställningstid uppgick till 37 år 11 månader, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens medgivande, att Lugn finge från och med dagen näst efter den, då han avgått ur tjänst, åtnjuta ett årligt understöd av 360 kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot bifall till järnvägsstyrelsens hemställan, därvid statskontoret emellertid utgått från att järnvägsstyrelsen — oaktat så icke uttryckligen angivits i styrelsens framställning — avsett att såsom villkor för åtnjutande av det föreslagna understödet borde föreskrivas, att Lugn till statsverket överläte sin rätt till pension enligt pensionsstyrelsens frivilliga försäkring.

I en inom andra kammaren under nr 459 väckt *motion* har herr *Gustafsson* i Bogla hemställt, »att riksdagen må besluta om sådan ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 53 punkt 14, att sista satsen i yrkandet som börjar med orden 'dock under villkor' må utgå och att sålunda riksdagen må medgiva, att förre stationskarlen vid statens järnvägar Carl Johan Lugn må, räknat från och med den 1 oktober 1944, under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 360 kronor».

Utskottet. Det i motionen II: 459 väckta yrkandet innebär, att av Kungl. Maj:t föreslaget villkor om överlåtande till staten av den Lugn tillkommande pensionen å 226 kronor 32 öre från pensionsstyrelsens frivilliga försäkring skulle eftergivas. Utskottet vill i anledning härav erinra, att de pensionsavgifter, vilka av Lugn erlagts till pensionsstyrelsen, uppgått till ungefär samma belopp som hans förutvarande avgifter till den enskilda järnvägens pensionsfond och sålunda

kunna sägas ha trätt i stället för den avgiftsskyldighet, som i händelse av hans kvarstående i den enskilda järnvägens tjänst intill uppnådd pensionsålder skolat åvila Lugn för erhållande av full pension å 1 008 kronor. Med hänsyn härtill finner utskottet någon erinran icke kunna riktas mot de av Kungl. Maj:t föreslagna beräkningsgrunderna, vilka även överensstämma med dem som tillämpats i förenämnda vid 1944 års riksdag behandlade pensionsfråga beträffande förre stationskarlen Viktor Gustafsson. Utskottet kan således icke biträda motionärens yrkande.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med avslag å motionen II: 459, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

20:o.

Förre extra ordinarie banvakten Karl Adolf Norberg. I motionen II: 67 hemställer herr *Hedlund* i Östersund jämte två av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna Norberg ett skäligt understöd under hans återstående livstid».

Av handlingarna inhämtas,

att Norberg är född den 7 augusti 1875 och således 69 år gammal;

att han antogs till extra ordinarie banvakt vid statens järnvägar den 4 april 1900;

att han den 1 januari 1918 blev delägare i statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke-ordinarie personal;

att han avgick ur statens järnvägars tjänst med utgången av februari 1921;

att han vid avgången ur tjänst kunde räkna en tjänstetid av 20 år 10 månader 27 dagar och såsom avgiftsår i pensionshänseende en tid av 3 år 2 månader;

att järnvägsstyrelsen år 1921 till pensionsstyrelsen inbetalade ett belopp av 1 103 kronor för beredande åt Norberg av pension enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

samt att Norberg i följd härav alltsedan augusti 1937 uppbär en årlig pension från pensionsstyrelsen av 157 kronor 20 öre.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, avgick Norberg ur statens järnvägars tjänst år 1921 vid en levnadsålder av 45 år. Enligt vad utskottet inhämtat från järnvägsstyrelsen hade Norberg under sin anställningstid varit erbjuden ordinarie befattning men förklarat sig icke önska erhålla dylik befattning. Vidare är upplyst, att Norberg uppbär en årlig pension av 157 kronor 20 öre från pensionsstyrelsen jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring. Vid angivna förhållanden finner utskottet tillräckliga skäl icke föreligga att

tillstyrka det i motionen väckta yrkandet om beredande av ett årligt understöd av statsmedel åt Norberg. Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 67 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

21:o.

Förre maskinisten Karl Georg Johansson. I motionen II: 147 hemställer herr *Lövgren,* »att riksdagen måtte bevilja f. d. maskinisten vid statens järnvägar Karl Georg Johansson i Niemisel, Norrbottens län, en årlig pension till så högt belopp, som brukar tilldelas personer, som innehaft anställning i statens tjänst av liknande art».

Av handlingarna inhämtas,

att Johansson är född den 24 oktober 1884 och sålunda 60 år gammal;

att han enligt egen uppgift innehaft olika anställningar vid statens järnvägsbyggnader och statens järnvägar vissa tider av åren 1898—1901, 1905 samt 1908—1921 med en uppgiven anställningstid av sammanlagt 18 år 27 dagar;

att emellertid hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst av järnvägsstyrelsen uppskattats till högst 8 år 6 månader, varav endast 5 år 8 månader 24 dagar ansetts vara vederbörligen styrkt tjänstetid;

samt att han vid sin avgång ur statens tjänst var endast 37 år gammal.

Utskottet. Med hänsyn till vad järnvägsstyrelsen uppgivit rörande omfattningen av Johanssons tjänstetid i statens tjänst finner sig utskottet icke kunna tillstyrka, att pension av statsmedel beviljas honom. Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 147 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Statens domäners fond.

22:o.

Kartriterskan hos domänstyrelsen Barbro Christina Gyllenhammar-Berg, född Gyllenhammar. Under punkten 15 av förenämnda proposition nr 53 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att kartriterskan hos domänstyrelsen Barbro Christina Gyllenhammar-Berg, född Gyllenhammar, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 840 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gyllenhammar-Berg är född den 28 augusti 1882 och således 62 år gammal;

att hon från början av år 1896 till och med sommaren år 1900 tidvis för domänverkets räkning utfört expeditionsarbete, huvudsakligen bestående i ritning, färgläggning och textning av kartor;

att hon under tiden 19 juni 1925—15 december 1935 i hemmet utfört kartritningsarbete för domänstyrelsens räkning och därvid haft oavbruten sysselsättning av en omfattning, som måst förutsätta en daglig arbetstid, ungefärligen motsvarande den för i styrelsen anställd personal fastställda;

att hon för berörda arbete uppburit ersättning i form av timpenning, vilken under senare delen av perioden uppgått till 1 krona 45 öre;

att hon sedan den 16 december 1935 är anställd som kartriterska vid domänstyrelsens kartritningskontor mot månadsarvode, vilket till en början utgjort 200 kronor och därefter successivt ökats, senast till 325 kronor;

samt att hon beräknas komma att avgå från sistnämnda anställning med utgången av juni 1945.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 13 mars 1945.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar *Sandström, Sundvik, Leander, Edin, Lindblom, Löfgren* och *Ljungdahl;*

från a n d r a kammaren: herrar *Svedman, Paulsen, Andersson* i Munkaljungby, *Mattsson, Eriksson* i Sandby, *Johnsson* i Kastanjegården, *Sundberg* och *Fagerholm;* dock att fru *Humla* i stället för herr *Paulsen* deltagit i behandlingen av ärendet under punkten 16.

Reservationer:

vid punkten 8 (ang. pension åt städerskan Ebba Börjeson):

av herrar *Sandström, Leander, Löfgren, Paulsen* och *Fagerholm,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»För erhållande — — — (sid. 10) — — — omständigheter förelegat. Högre belopp än 300 kronor i ett för allt har därvid ansetts icke böra ifrågakomma.

Utskottet, som icke kunnat finna någon anledning, varför i fall av förevarande art undantag skulle göras från den eljest som regel tillämpade principen, att dyrtidstillägg utgår å beviljade pensioner, hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att städerskan vid tullkammaren i Borås Ebba Börjeson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor.»;

vid punkten 9 (ang. pension åt förra städerskan Anna Margareta Molarin):

av herrar *Sandström, Leander, Löfgren, Paulsen* och *Fagerholm,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I förevarande — — — (sid. 13) — — — hemställer förty,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att förra städerskan vid tullkammaren i Hudiksvall Anna Margareta Molarin må, räknat från och med den 1 november 1944, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor.»;

vid punkten 10 (ang. pension åt förra städerskan Anna Maria Ekström):

av herrar *Sandström, Leander, Löfgren, Paulsen* och *Fagerholm,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Då i förevarande — — — (sid. 15) — — — pension av 300 kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 13, må medgiva, att förra städerskan vid centraltullkammaren i Malmö Anna Maria Ekström må, räknat från och med den 1 januari 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor.»; samt

vid punkten 19 (ang. pension åt förre stationskarlen Carl Johan Lugn):

av herr *Paulsen.*

Emil Kihlströms Tryckeri A.-B. Stockholm 1945
24783